

Behoort bij brief no. 1392.967

VERTROUWELIJK

Dit exemplaar bestaat uit 3 blz.

Ex.no. 2

DE CPN EN DE DISSIDENTENPROCESSEN IN DE SOWJET-UNIE

1. Nu de CPN sinds kort weer geheel in het reine is met Moskou, laat het zich verstaan dat deze partij nogal wat moeite heeft met de recente dissidentenprocessen in de Sowjet-Unie, die ook in Nederland zozeer de publieke verontwaardiging hebben opgeroepen. Trouwens in het algemeen is er in de kring van Westeuropese CP-en sterk verdeeld gereageerd op deze processen, die door notoire pro-Moskou partijen zoveel mogelijk goedgepraat werden maar door meer eurocommunistisch georiënteerde partijen vaak scherp werden veroordeeld. Het meest principieel in haar kritiek was de CP-Italië, die Moskou verweet détente en vreedzame coëxistentie te willen versimpelen tot economische en militaire ontspanning en niet te willen uitbreiden tot een politieke en ideologische dialoog, die uitgaat van universele erkenning en toepassing van de burger- en mensenrechten. De CP-Spanje diskwalificeerde de rechtsgang in de Sowjet-Unie kortweg als strijdig met de mensenrechten en "onverenigbaar met de socialistische idealen". Andere CP-en zoals de Franse en Engelse vonden de "repressieve" Sowjetwetgeving uit de tijd en pleitten voor vrijlating van de veroordeelde dissidenten, maar verklaarden zich tegelijkertijd nadrukkelijk solidair met de Sowjet-Unie tegenover de anti-Sowjet campagne, die in het Westen rond deze zaak op touw zou worden gezet.

2. De CPN was aanvankelijk erg afstandelijk in haar berichtgeving over de "rechtszaken tegen een aantal in het Westen als 'dissidenten' aangeduide" Sowjetburgers, en concentreerde alle aandacht op de "grootscheepse campagne", die westerse "havikken" rond deze affaire zouden ontketenen teneinde de SALT-besprekingen "te torpederen". De partijkrant De Waarheid ontleende aan buitenlandse persberichten de constructie als zou deze hetze de Sowjet-Unie hebben willen "dwingen de processen tegen de 'dissidenten' door te zetten op straffe van 'internationaal gezichtsverlies'". Met een dergelijke eenzijdige selectie van citaten

VERTROUWELIJK

Behoort bij brief no. 1392.967

VERTROUWELIJK

uit de internationale pers beperkte De Waarheid er zich zo toe de Sowjet-autoriteiten min of meer in bescherming te nemen. Vooralsnog gaf het partijdagblad geen eigen CPN-mening of het moest al een indirecte zijn in de vorm van een bespreking van het boek "Eurocommunisme en de Staat" van de Spaanse partijleider CARRILLO. Daarin werd het de eurocommunisten kwalijk genomen dat zij de inderdaad veel voorkomende "misvormingen" in de Sowjet-Unie verhieven "tot het wezen" van de Sowjetstaat, terwijl die staat toch het instrument is "waarmee het Sowjetvolk de verdediging tegen de imperialistische aanvallers en de opbouw van het socialisme organiseert".

3. Toen echter de straffen tegen de dissidenten bekend werden en de protesten in het Westen een hoogtepunt bereikten, achtte de CPN-leiding zwijgen kennelijk niet langer verantwoord en nam zij duidelijker afstand van het gebeuren in de Sowjet-Unie. Op 15 juli publiceerde De Waarheid n.l. een redactioneel commentaar onder de kop "Tegen het rechtsgevoel", waarin de straffen als "zeer zwaar" werden aangemerkt al heetten de beschuldigingen "van hieruit niet te beoordelen". Bezwaar werd aangetekend tegen vage delictomschrijvingen als "anti-Sowjet-propaganda" en aanvullende verdachtmakingen als "losbandigheid, drankzucht en één geval van homo-sexualiteit". Vooral het ontbreken van openbaarheid werd afgekeurd in de processen, die op die manier "niet bijdragen tot het prestige van de Sowjet-Unie". Deze CPN-veroordeling was niet echt fundamenteel en werd ogenblikkelijk gevolgd door een ernstige waarschuwing" tegen alle pogingen van NAVO-fanaten om de koude oorlog te laten herleven". Deze figuren zouden met dergelijke "huichelachtige campagnes" slechts uit zijn "op eigen machtsvergroting en opvoering van de bewapening".

4. Op 22 maart verduidelijkte de CPN-leiding nog eens dat het haar te doen was om "zakelijke kritiek" en dat zij zich niet zou laten verleiden tot "principeloze beschuldigingen", die de eenheid in de communistische wereldbeweging op het spel zouden zetten. Dat laatste was immers precies wat de nationale en internationale "reactie" met haar hernieuwde campagne van "anti-Sowjetisme" zou beogen. De CPN-leiders ontkenden niet dat er tussen de CP-en "meningsverschillen" over de dissidentenkwestie

VERTROUWELIJK

Behoort bij brief no. 1392.967

VERTROUWELIJK

bestaan en zeiden zelf de processen af te keuren "vanuit onze positie en verantwoordelijkheid" omdat "voor ons socialisme onafscheidelijk verbonden is met vrijheid van meningsuiting,...., met verdraagzaamheid bij veelzijdigheid van denkbeelden". Zij achtten het zelfs "onze plicht als communisten en internationalisten ons uit te spreken" over "volgens ons" onjuiste toestanden in de socialistische landen. Maar dat alles deed naar hun mening niets af aan "de erkenning van de grote historische en actuele betekenis van het socialisme in de landen waar het onder eigen voorwaarden en omstandigheden tot stand is gebracht" en zou bovenal geen afbreuk mogen doen aan de op dit moment hoogstnoodzakelijke actie-eenheid van CP-en en "vredekrachten", waarop het anti-communistisch "koude-oorlogsoffensief" van de NAVO het nu juist gemunt heeft.

5. De CPN is kennelijk niet erg gelukkig met het rumoer rond de Sowjetdissidenten nu zij zich net weer solidair is gaan opstellen ten opzichte van de socialistische landen, die zij weer als haar "natuurlijke" bondgenoten is gaan ontdekken. Met het oog op de publieke opinie heeft zij zich genoopt gezien enige distantie te nemen van de schoonheidsfoutjes in het Sowjetbestel, maar zij wil dit blijkbaar in geen geval ten koste laten gaan van haar "internationalistische solidariteit" met de Sowjet-Unie. Het toeval wilde dat de dissidentenprocessen ook net nog plaatsvonden in een maand dat voor het eerst sinds vele jaren drie CPN-bestuurders, onder wie fractievoorzitter M. BAKKER, met hun gade in de Sowjet-Unie vertoefden voor een gratis vakantie aan de Zwarte Zee. Binnen de partijtop is het consigne gegeven geen ruchtbaarheid te geven aan deze snoepreisjes, die van Sowjetzijde vaak aangegrepen worden om op ongedwongen wijze en onder uiterst geriefelijke omstandigheden eens bij te praten met buitenlandse partijleiders. Vooral sinds 1968 heeft dit informele zomer-overleg aan de Zwarte Zee tussen prominenten uit heel de communistische wereldbeweging een meer geïnstitutionaliseerde vorm aangenomen.

27 juli 1978

VERTROUWELIJK